

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ СЕМЕНА КУЗНЕЦЯ

Робоча програма
навчальної дисципліни
"ОРГАНІЗАЦІЯ І ПЛАНУВАННЯ
ВИРОБНИЦТВА"
для студентів напряму підготовки
6.030505 "Управління персоналом і економіка праці"
денної форми навчання

Харків. Вид. ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2014

Затверджено на засіданні кафедри економіки, організації та планування діяльності підприємств.

Протокол № 1 від 27.08.2013 р.

Укладач Веретенникова Г. Б.

P58 Робоча програма навчальної дисципліни "Організація і планування виробництва" для студентів напряму підготовки 6.030505 "Управління персоналом і економіка праці" денної форми навчання / укл. Г. Б. Веретенникова. – Х. : Вид. ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2014. – 38 с. (Укр. мов.)

Подано тематичний план навчальної дисципліни та її зміст за модулями й темами, вміщено плани лекцій і практичних (семінарських) занять, види самостійної роботи щодо закріплення знань і систему оцінювання знань студентів.

Рекомендовано для студентів економічних спеціальностей.

Вступ

Знання основних принципів організації й планування виробничого процесу, основ його проектування, сутності процесів технічної підготовки виробництва, здатність приймати рішення щодо підвищення ефективності використання виробничих ресурсів формують додаткові компетентні переваги для економіста в сучасному конкурентному середовищі. У зв'язку з цим впровадження навчальної дисципліни "Організація і планування виробництва" у програму підготовки бакалаврів за фаховим спрямуванням "Економіка та підприємництво" з напрямку підготовки 6.030505 "Управління персоналом і економіка праці" в рамках циклу професійно орієнтованих дисциплін є актуальним.

Метою навчальної дисципліни "Організація і планування виробництва" є формування необхідних теоретичних знань та практичних навичок з раціональної організації та ефективного планування функціонування виробничих систем промислового підприємства

Об'єкт вивчення дисципліни – виробнича система підприємства, її функції, призначення.

Предмет – зв'язки та відносини між елементами виробничої системи, що відображають сутність і зміст процесів планування, організації та ефективного використання ресурсів в ході виготовлення продукції підприємством.

Основними завданнями даної навчальної дисципліни є оволодіння знаннями теорії організації виробничих систем та навичками планування і контролю за їх діяльністю для забезпечення ефективного управління підприємством.

Важливість питань, що розглядаються в дисципліні, полягає в необхідності знань основних принципів, методів, сутності планування і організації виробничої діяльності, методик оперативного управління виробничою системою з метою забезпечення конкурентоспроможності підприємства.

Основою викладання навчальної дисципліни є лекційні та практичні заняття. Крім них передбачаються семінари з найбільш важливих питань навчальної дисципліни. Аудиторні заняття

доповнюються самостійною роботою студентів над рекомендованою літературою, конспектами та завданнями, які видає студентам викладач.

Структура програми навчальної дисципліни "Організація і планування виробництва" наведена в табл. 1.

Таблиця 1

Структура програми навчальної дисципліни

Навчальна дисципліна: підготовка бакалаврів	Галузь, напрям підготовки, освітньо- кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни
Кількість кредитів відповідних ECTS – 3; у тому числі: змістовних модулів – 2; самостійна робота	Шифр та назва галузі знань: 0305 "Економіка та підприємництво"	Вибіркова Рік підготовки: 4 Семестр: 7
Кількість годин: усього – 108; за змістовними модулями: модуль 1 – 50 годин; модуль 2 – 58 годин	Шифр та назва напрямку підготовки: 6.030505 "Управління персоналом і економіка праці"	Лекції – 18 годин. Практичні (семінарські) – 36 годин. Самостійна робота – 54 години
Кількість тижнів викладання навчальної дисципліни – 18. Кількість годин на тиждень – 3	Освітньо-кваліфікаційний рівень: бакалавр	Вид контролю: ПМК

1. Кваліфікаційні вимоги до студентів

Навчальна дисципліна для студентів зазначеного напрямку є вибірковою дисципліною, яка забезпечує формування вмінь, передбачених освітньо-кваліфікаційною характеристикою.

Дисципліна вивчається на основі базової загальноекономічної та правової підготовки студентів, а також на базі вивчення навчальних дисциплін "Основи технології галузей", "Мікроекономіка", "Організація праці", "Основи менеджменту".

Дисципліна є базою для подальшого вивчення дисциплін, пов'язаних з галузевою специфікою кожної спеціальності та спеціалізації.

Знання з даної дисципліни дозволять успішно вивчати такі дисципліни, як "Нормування праці", а також виконувати курсові, випускні та дипломні роботи.

У процесі навчання студенти отримують необхідні знання під час лекційних і практичних занять. Велике значення під час вивчення та закріплення знань має самостійна робота студентів. Усі види занять розроблені відповідно до положень вимог кредитно-модульної системи організації навчального процесу.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студенти повинні

знати:

сутність виробничого процесу як однієї з головних функцій промислового підприємства;

структуру виробничих систем;

основні принципи організації виробничих процесів;

основи організації виробничого процесу у просторі і часі;

характеристику інфраструктури підприємства;

форми організації виробничого процесу;

склад та характеристику підрозділів підприємства за стадіями виробничого процесу;

основи комплексного обслуговування у виробничій системі;

основи проектування виробничих систем;

зміст та задачі планування виробництва, його роль у підвищенні ефективності виробничої системи;

елементи системи оперативного планування діяльності різних типів виробничих систем;

методики управління поточним функціонуванням виробничої системи;

основи складання як бізнес-плану підприємства так і інших видів планів;

вміти:

розробляти конкретну виробничу систему підприємства;

оцінювати рівень ефективності виробничої системи;

визначати тип виробництва;

обґрунтовувати виробничу структуру підприємства;

раціонально організувати виробничий процес відповідно до наукових принципів;

обирати систему оперативного планування діяльності конкретної виробничої системи;

розраховувати календарно-планові нормативи для різних типів операційних систем;
розробляти планову калькуляцію та розподіляти непрямі витрати;
складати кошторис підприємства, цеху;
планувати фонд заробітної плати та фонд споживання;
планувати матеріально-технічне забезпечення підприємства;
розраховувати показники результативності функціонування виробничих систем;
складати бізнес-план підприємства.

У результаті вивчення дисципліни студенти повинні набути таких компетентностей:

знання:

методичного апарату та інструментарію організації та планування виробничих напрямків діяльності підприємства;

методології розробки та аналізу виробничої діяльності підприємства;

вміння:

застосовувати набуті знання у практичній діяльності;

застосовувати до організації виробничого процесу на підприємстві;

здійснювати облік та контроль за ефективністю виробничої діяльності підприємства;

формуванню інформаційну базу планування діяльності підприємства;

впроваджувати рішення щодо підвищення ефективності планувальної та організаційної функції менеджерів;

обґрунтовувати, побудови рішення та використання у економіці, організації та плануванні виробничої діяльності, при розробки економічних стратегій розвитку підприємства різних моделей;

комунікації:

здійснювати роботу у команді, сприяти згуртованості колективу;

консультувати осіб, що приймає рішення, в сфері підвищення ефективності виробничої діяльності підприємства;

автономність і відповідальність:

швидко адаптуватися до умов зовнішнього середовища, що змінюються, та ефективного оцінювання визначених змін;

самостійно освоювати новітні методи та методологію планування та організації виробничих процесів на підприємства;

розвивати лідерські якості та приймати рішення щодо оптимізації діяльності підприємства.

2. Тематичний план навчальної дисципліни

Тематичний план навчальної дисципліни складається з двох модулів, кожен із яких є відносно окремим самостійним блоком дисципліни і логічно пов'язує кілька близьких за напрямом тем. З самого початку вивчення дисципліни кожен студент має бути ознайомлений як з програмою дисципліни і формами організації навчання, так і з структурою, змістом та обсягом кожного з її навчальних модулів, а також з усіма видами контролю та методикою оцінювання навчальної роботи.

Навчальний процес згідно з програмою навчальної дисципліни "Організація і планування виробництва" здійснюється у таких формах: лекційні, семінарські та практичні заняття, самостійна робота студентів, контрольні заходи.

Вивчення матеріалу навчальної дисципліни відбувається шляхом послідовного і ґрунтовного опрацювання навчальних модулів. Навчальний модуль – це відносно окремий самостійний блок дисципліни, який логічно об'єднує кілька навчальних елементів дисципліни за змістом та взаємозв'язком. Структура залікового кредиту навчальної дисципліни подана в табл. 2.

Таблиця 2

Структура залікового кредиту навчальної дисципліни

Тема	Кількість годин, відведених на:		
	лекції	практичні заняття	самостійну роботу
1	2	3	4
Змістовний модуль 1. Організація виробничого процесу			
Тема 1. Організаційні основи виробництва	1	2	4
Тема 2. Організація виробничого процесу в часі та просторі	3	8	10
Тема 3. Організація допоміжних та обслуговуючих господарств	4	8	10
Змістовний модуль 2. Планування діяльності виробничих систем			

Тема 4. Планування та його значення в економіці підприємства. Види планування	1	1	2
Тема 5. Оперативне планування в системах різних типів виробництва	4	12	14

1	2	3	4
Тема 6. Планування виробництва та збуту продукції, його матеріально-технічного забезпечення	1	1	3
Тема 7. Планування праці, заробітної плати, кадрів та соціальних питань	1	1	3
Тема 8. Планування собівартості, прибутку та фінансів	1	1	3
Тема 9. Розробка бізнес-плану	2	2	5
Всього	18	36	54

3. Зміст навчальної дисципліни за модулями та темами

Змістовний модуль 1. Організація виробничого процесу

Тема 1. Організаційні основи виробництва

Поняття та зміст виробничої діяльності підприємства. Елементи виробничої діяльності. Продукція виробничої діяльності. Виріб, послуга.

Поняття, цілі та місце промислових підприємств у народногосподарському комплексі. Загальна характеристика промислового підприємства як організації виробничого призначення. Правові основи функціонування підприємств.

Історія формування та розвитку науки організації виробництва. Ключові моменти, що визначили становлення наукових основ організації виробництва. Внесок представників різних наукових шкіл в галузі організації виробництва в розширення обріїв науки.

Поняття та основні елементи виробничого процесу. Склад і структура виробничого процесу. Сутність основних, допоміжних та обслуговуючих процесів. Склад і сутність стадій основного процесу на виробничому підприємстві. Технологічні процеси.

Сутність і зміст основних принципів організації виробничих процесів: диференціація, спеціалізація, пропорційність, прямоточність,

безперервність, паралельність, автоматичність, оптимальність, гнучкість, стандартизація.

Поняття про тип виробництва. Фактори, які покладені в основу класифікації типів виробництва. Основні показники, які визначають тип виробництва. Класифікація типів виробництва: одиничний, серійний, масовий та їх різновиди. Техніко-економічна характеристика типів виробництва. Критерії визначення типу виробництва та їх оцінка. Техніко-економічна характеристика типів виробництва. Номенклатура виробничої програми, повторюваність номенклатури, устаткування, технологічні процеси й інструменти, кваліфікація робітників, собівартість одиниці продукції залежно від типу виробництва.

Тема 2. Організація виробничого процесу в часі й просторі

Сутність та характеристика організації виробничого процесу в часі. Поняття тривалості виробничого циклу. Склад і структура тривалості виробничого циклу. Шляхи скорочення тривалості виробничого циклу.

Поняття виду руху предметів праці у виробництві. Види руху предметів праці у виробництві: послідовний, паралельно-послідовний, паралельний. Їх недоліки та переваги. Методика розрахунку тривалості виробничого циклу простого процесу. Графіки побудови технологічного та виробничого циклу при різних видах руху предметів праці у виробництві. Види передавання на скорочення тривалості циклу.

Поняття виробничої структури підприємства та її склад. Виробнича інфраструктура підприємства. Фактори, що впливають на виробничу структуру підприємства. Типи виробничої структури підприємства. Вимоги щодо ефективності виробничої структури. Генеральний план виробничого підприємства, ефективність використання площі підприємства.

Поняття виробничої структури цеху та її склад. Призначення структурних підрозділів цеху виробничого підприємства. Основні форми спеціалізації: предметна, подетальна, технологічна. Їх сутність, недоліки та переваги.

Тема 3. Організація допоміжних та обслуговуючих господарств

Основи організації і проектування підрозділів підприємства допоміжного виробництва.

Розвиток спеціалізації і кооперування у промисловості, їх види та вплив на структуру та стадії виробничого процесу допоміжних цехів.

Призначення та склад цехів допоміжного виробництва. Особливості виробничого процесу, їх зв'язок з організацією виробництва в заготівельних, обробних та випускаючих цехах. Склад і організація допоміжних і обслуговуючих підрозділів. Розрахунки площі дільниць і підрозділів, компонування площі, складання плану цеху, принципи розміщення основних та допоміжних підрозділів. Шляхи підвищення ефективності допоміжного виробництва. Функції енергетичного господарства. Склад інструментального ремонтного господарства підприємства. Значення, завдання й структура транспортного господарства й основні напрями вдосконалення його організації.

Виробнича інфраструктура: поняття та склад, структура. Класифікація, індексація інструменту та оснащення. Розрахунок оснащення, інструменту, визначення норм їх витрат, запасів. Система енергетичного забезпечення виробництва. Види енергії і розрахунок їх витрат. Класифікація та паспортизація устаткування. Системи експлуатаційного, технічного обслуговування та ремонту устаткування. Внутрішньозаводський транспорт, його види, вибір і розрахунок необхідної кількості. Організація та характеристика міжцехових перевезень. Планування і регулювання транспортного господарства.

Матеріальне обслуговування: матеріали та їх переміщення. Організація, планування та управління матеріальними потоками. Вплив технологічного планування підприємства на матеріальне обслуговування. Організація складського господарства. Техніка та обладнання для переміщення матеріалів. Системи управління запасами. Метод КАНБАН, система планування виробничих ресурсів МРП-П, метод "Джаст-ін-тайм". Система запиту, прогнозні показники та ін.

Змістовний модуль 2. Планування діяльності виробничих систем

Тема 4. Планування та його значення в економіці підприємства.

Види планування

Роль планування в людській діяльності. Планування як наукове прогнозування ходу та здобутків виробництва, визначення шляхів і засобів його реалізації. Принципи планування підприємств: комплексність, вилучення провідних ланок, різноманітність методологій, відповідність рішень, що приймаються, реальній інформації.

Різнорічність планової роботи на підприємстві. Класифікація планів за терміном їх дій. Класифікація планів за їх змістом: виробничі, технічні, економічні, інвестиційні, маркетингові тощо. Техніко-економічні та оперативно-виробничі плани та планування.

Зміст планування підприємств. Планування ефективності виробництва й організаційно-технічних заходів. Планування виробництва продукції, її збуту та реалізації у зв'язку з плануванням маркетингу й виробничої потужності. Планування трудових показників та соціального розвитку. Планування матеріально-технічного забезпечення. Планування прибутків та фінансів.

Органи техніко-економічного планування на підприємстві. Порядок розробки планів підприємства, взаємовідносини відділів, служб і цехів у процесі планування.

Тема 5. Оперативне планування в системах різних типів виробництва.

Функції, завдання та основні вимоги до оперативного планування виробництва. Зміст оперативного планування. Види систем оперативного планування виробництва.

Системи оперативного планування, що застосовуються в операційних системах різного типу. Календарно-планові нормативи як база оперативного планування. Побудова календарних планів-графіків, методи їх оптимізації. Розробка змінно-добових завдань.

Непотокове виробництво та його характеристика. Форми організації непотокового виробництва: партійно-технологічна, одинично-технологічна, предметно-групові. Покомплектна система оперативного планування: переваги застосування при серійному типі виробництва. Види планово-облікових одиниць: вузловий комплект, груповий комплект, машино-комплект, умовний машино-комплект. Умови розрахунку календарно-планових нормативів: розмір серії виробів, розмір партії деталей, періодичність запуску-випуску, тривалість виробничого

циклу обробки партії деталей, рівень запасів, випередження. Побудова планів – графіків.

Потокове виробництво. Основні ознаки та його ефективність. Вибір виду потокової лінії та визначення її параметрів. Об'єкти і засоби механізації та автоматизації виробництва. Організація автоматизованого виробництва. Поняття, склад та перспективи розвитку дрібного гнучкого автоматизованого виробництва. Організація і проектування гнучких виробничих систем (ГВС).

Тема 6. Планування виробництва та реалізації продукції, його матеріально-технічного забезпечення

План виробництва й реалізації продукції. Натуральні та вартісні показники плану. Номенклатура та асортимент продукції. Номенклатурна політика підприємства.

Вартісне планування випуску та реалізації продукції. Товарна, реалізована продукція. Валова, чиста, умовно-чиста та нормативно чиста продукція, їх склад та розрахунок. Розрахунок обсягу виробництва в сталих цінах для визначення дійсного зростання обсягу.

Взаємозв'язок плану виробництва та реалізації продукції з іншими розділами плану підприємства.

Роль матеріально-технічного забезпечення в нормальному та ефективному функціонуванні виробництва. Зміст та значення плану матеріально-технічного забезпечення. Планування потреб у матеріалах для основного та допоміжного виробництва. Планування придбання матеріалів в умовах інфляції. Баланс матеріально-технічного забезпечення. Планування запасів матеріалів. Оптимізація запасів.

Методика розрахунку виробничої потужності дільниць, цехів і підприємства в цілому.

Розрахунок використання устаткування і напрямки покращення використання виробничої потужності.

Тема 7. Планування праці, заробітної плати, кадрів та соціальних питань

Завдання та значення планування праці, заробітної плати, кадрів та соціальних питань. Заробітна плата як важлива складова частина витрат

і як потужний фактор стимулювання виробництва. Зміст планів з праці, заробітної плати, кадрів та соціальних питань.

Планування чисельності персоналу. Основні методи планування чисельності персоналу. Плановий баланс (бюджет) робочого часу. Планування зростання продуктивності праці та абсолютного та відносного вивільнення робітників.

Планування заробітної плати та фонду споживання. Склад фонду оплати праці та його планування методом прямого розрахунку. Склад фонду споживання. Державний контроль оплати праці. Планування середньої заробітної плати. Контрактна система оплати праці.

Планування кадрів і зайнятості. Джерела покриття потреби в кадрах. Планування скорочування зайнятості. Методи боротьби з безробіттям.

Планування заходів з поліпшення та охорони умов праці, зміцнення здоров'я робітників. Планування заходів щодо підтримування життєвого рівня, задоволення соціально-економічних та житлово-побутових потреб робітників та членів їх родин. Проблема фінансування соціальних заходів.

Тема 8. Планування собівартості, прибутку та фінансів

Значення плану з собівартості для економіки підприємства, контролю витрат та утримання конкурентоспроможності продукції.

Показники плану собівартості; планова калькуляція, повна собівартість продукції, витрати на грошову одиницю продукції, зниження витрат. Зміст плану з собівартості. Контролінг. Класифікація витрат, що використовуються у плануванні. Прямі та непрямі, основні та накладні витрати. Локалізація витрат за місцем їх виникнення.

Планування непрямих витрат. Склад, планування та методи розподілу витрат на утримання й експлуатацію устаткування, цехових та загальнозаводських витрат. Розробка планових калькуляцій. Планування собівартості продукції розрахунково-аналітичним методом за техніко-економічними факторами. Розрахунок зниження витрат під впливом того чи іншого фактора. Зв'язок з оргтехпланом підприємства. Планування зниження витрат на грошову одиницю продукції.

Планування собівартості продукції нормативно-балансовим методом. Послідовність розрахунків. Планування елементних витрат. Складання кошторису на виробництво.

Планування прибутку від реалізації. Вплив на нього обсягу виробництва, зниження витрат, політики ціноутворення. Позареалізаційні прибутки та витрати. Балансовий прибуток. Розрахунок податкових платежів і планування прибутку, який залишається в розпорядженні підприємства. Планування його розподілу.

Фінансове планування на підприємстві та його забезпечення, планування обігових коштів та інвестицій до основних фондів. Планування джерел надходження коштів та інвестицій до основних фондів.

Планування дивідендів та визначення бажаного курсу акцій. Планування додаткових емісій акцій та облігацій.

Тема 9. Розробка бізнес-плану

Бізнес-план як комплексний план та обґрунтування великої ділової операції. Об'єкти розробки бізнес плану. Мета, зміст і структура бізнес-плану, Необхідність додержання правдивості та об'єктивності щодо вихідних даних та розрахункових у бізнес-плані показників і термінів.

Характеристика у бізнес-плані виробленої продукції, можливих конкурентів, організації виробництва та збуту. Врахування можливого ризику. Обґрунтування ціни та конкурентоспроможності продукції, можливих обсягів виробництва і зміни цін. Організаційні форми нового підприємства. Кадри та оплата праці. Планування джерел інвестицій і часі їх повернення. Резюме бізнес-плану.

4. Плани лекцій

Навчальна лекція – це логічно завершений, науково обґрунтований і систематизований виклад певного наукового або науково-методичного матеріалу. Лекція є однією з основних форм навчальних занять. Вона покликана формувати у студентів основи знань з певної наукової галузі, а також визначити напрямок, основний зміст і характер усіх інших видів навчальних занять та самостійної роботи студентів з відповідної навчальної дисципліни. Лекція повинна охоплювати все нове, що є в законодавчих документах, в літературі та з'явилося на практиці, висвітлювати динаміку змін та деякі суперечливі питання.

Змістовний модуль 1. Організація виробничого процесу

Тема 1. Організаційні основи виробництва

1. Сутність виробничої діяльності.
 2. Поняття та цілі підприємства. Правові основи функціонування підприємства.
 - 3 Сутність виробничого процесу та його структура.
 4. Основні принципи організації виробничих процесів.
 5. Типи виробництва і їхня техніко-економічна характеристика.
- Література: [4; 7; 11 – 15; 18; 20 – 23; 31; 32].

Тема 2. Організація виробничого процесу в часі й просторі

1. Поняття та структура виробничого циклу.
 2. Види рухів предметів праці у виробництві.
 3. Форми та методи організації виробництва.
 4. Поняття виробничої структури підприємства, її характеристика. Фактори, що впливають на склад виробничої структури.
 5. Шляхи реформування виробничих структур великих підприємств та об'єднань.
- Література: [4; 7; 11 – 15; 18; 20 – 23; 34; 35].

Тема 3. Організація допоміжних та обслуговуючих господарств

1. Основи організації і проектування підрозділів підприємства допоміжного виробництва.
 2. Призначення та склад цехів допоміжного виробництва.
 3. Особливості виробничого процесу, їх зв'язок з організацією виробництва в заготівельних, обробних та випускаючих цехах.
 4. Виробнича інфраструктура: поняття та склад, структура.
 5. Система енергетичного забезпечення виробництва. Види енергії і розрахунок їх витрат.
 6. Організація, планування та управління матеріальними потоками.
- Література: основна: [4; 7; 11 – 15; 17 – 20; 23 – 27].

Змістовний модуль 2. Планування діяльності виробничих систем

Тема 4. Планування та його значення в економіці підприємства.

Види планування

1. Сутність планування та його об'єкти.
2. Види планування.
3. Органи техніко-економічного планування.

Література: [1; 5; 9; 10; 14; 16; 19; 29].

Тема 5. Оперативне планування в системах різних типів виробництва.

1. Сутність, завдання та види оперативного планування.
2. Системи оперативно-календарного планування в системах різних типів виробництва.

Література: [4; 7; 11; 21; 23; 33].

Тема 6. Планування виробництва та реалізації продукції, його матеріально-технічного забезпечення

1. План виробництва та реалізації продукції.
2. Номенклатурна політика підприємства.
3. Вартісне планування випуску та реалізації продукції.
4. Виробнича потужність та метод її розрахунку.
5. Планування потреб у матеріалах для основного та допоміжного виробництва.

Література: [1 – 3; 8; 10; 16; 19; 29].

Тема 7. Планування праці, заробітної плати, кадрів та соціальних питань.

1. Завдання та значення планування праці, заробітної плати, кадрів та соціальних питань.
2. Планування чисельності персоналу.
3. Планування заробітної плати та фонду споживання.
4. Планування кадрів та зайнятості.

Література: [1 – 3; 8; 10; 16; 19; 33].

Тема 8. Планування собівартості, прибутку та фінансів.

1. Показники плану з собівартості.
2. Планування непрямих витрат.
3. Планування собівартості продукції нормативно-балансовим методом.
4. Фінансове планування на підприємстві та його значення.

Література: [1 – 3; 5; 6; 8; 10; 16; 29; 33].

Тема 9. Розробка бізнес-плану

1. Бізнес-план як комплексний план.

2. Характеристика у бізнес-плані виробленої продукції, можливих конкурентів, організації виробництва та збуту.

3. Урахування можливого ризику. Резюме бізнес-плану.

Література: [1 – 3; 8; 10; 16; 19; 29].

5. Плани практичних занять

Теми практичних занять

Практичне заняття – це форма навчального заняття, при якій викладач організує детальний розгляд студентами окремих теоретичних положень навчальної дисципліни і формує вміння та навички їх практичного застосування шляхом індивідуального виконання студентом відповідно сформульованих завдань. Проведення практичного заняття ґрунтується на попередньо підготовленому методичному матеріалі – тестах для виявлення ступеня оволодіння студентами необхідними теоретичними положеннями, наборі завдань різної складності для розв'язування їх студентами на занятті.

Практичне заняття (табл. 3) включає проведення попереднього контролю знань, вмінь і навичок студентів, постановку загальної проблеми викладачем та її обговорення за участю студентів, розв'язування завдань з їх обговоренням, розв'язування контрольних завдань, їх перевірку, оцінювання.

Таблиця 3

Перелік тем практичних занять

Назва змістовного модуля	Теми практичних занять (за модулями)	Кількість	Література
Змістовний модуль 1.	1. Виробничий цикл	6	[4; 7; 11 – 15; 18; 20 – 23; 34; 35]
Проектування та організація	3. Формування виробничої структури підприємства	4	[4; 7; 11 – 15; 18; 20 – 23; 34; 35]

виробничого процесу	4. Організація інструментального господарства	4	[4; 7; 11 – 15; 18; 20 – 23; 34; 35]
	5. Організація ремонту устаткування	4	[4; 7; 11 – 15; 18; 20 – 23; 34; 35]
Змістовний модуль 2. Планування діяльності виробничих систем	6. Оперативне планування одиничного виробництва	4	[4; 7; 11 – 15; 18; 20 – 23; 34; 35]
	7. Організація планування предметно-замкнутої ділянки	5	[4; 7; 11 – 15; 18; 20 – 23; 34; 35]
	8. Організація потокового виробництва	4	[4; 7; 11 – 15; 18; 20 – 23; 34; 35]
	9. Розробка бізнес-плану	5	[1 – 3; 8; 10; 16; 19; 29]
Разом годин за модулями		36	

6. Самостійна робота студентів

Необхідним елементом успішного засвоєння матеріалу навчальної дисципліни є самостійна робота студентів що включає: опрацювання лекційного матеріалу, роботу з законодавчими, нормативними та інструктивними матеріалами, підготовку до семінарських і практичних занять, опрацювання питань, винесених на самостійну роботу.

6.1. Перелік питань для самостійного опрацювання

Змістовний модуль 1. Проектування та організація виробничого процесу

Тема 1. Організаційні основи виробництва

1. Історія розвитку науки про організацію виробництва.
2. Форми організації виробництва. Поняття форми організації виробництва. Види спеціалізації виробництва.

Література: [4; 7; 11 – 15; 18; 20 – 23; 31; 32].

Тема 2. Організація виробничого процесу в часі й просторі

1. Резерви скорочення тривалості виробничого циклу. Організаційно-розпорядча діяльність менеджерів та апарату управління.
2. Форми організації виробництва. Поняття форми організації виробництва. Види спеціалізації виробництва.
3. Структурна перебудова виробництва.

Література: [4; 7; 11 – 15; 18; 20 – 23; 34; 35].

Тема 3. Організація допоміжних та обслуговуючих господарств

1. Шляхи підвищення ефективності допоміжного виробництва.
2. Вплив технологічного планування підприємства на матеріальне обслуговування.

Література: [4; 7; 11 – 15; 17 – 20; 23 – 27].

Змістовний модуль 2. Комплексна підготовка та організаційне проектування виробничих систем

Тема 4. Планування та його значення в економіці підприємства. Види планування

1. Види оперативно – календарного планування на підприємстві.
2. Основні принципи планування.

Література: [1; 5; 9; 10; 14; 16; 19; 29].

Тема 5. Оперативне планування в системах різних типів виробництва

1. Особливості системи оперативного планування в серійному виробництві

2. Організація і проектування гнучких виробничих систем (ГВС).

Література: [4; 7; 11; 21; 23; 33].

Тема 6. Планування виробництва та реалізації продукції, його матеріально-технічного забезпечення

1. Методи та прийоми оптимізації виробничої програми
2. Шляхи поліпшення використання виробничої потужності

Література: [1 – 3; 8; 10; 16; 19; 33].

Тема 7. Планування праці, заробітної плати, кадрів та соціальних питань

1. Сучасні проблеми формування й застосування системи преміювання персоналу підприємств та організацій.

2. Методи вимірювання та показники рівня продуктивності праці на підприємствах і в організаціях.

Література: [1 – 3; 8; 10; 16; 19; 33; 35].

Тема 8. Планування собівартості, прибутку та фінансів

1. Особливості планування собівартості заготівельних робіт
2. Шляхи вдосконалення фінансового планування в умовах реформування фінансового механізму.

Література: [1 – 3; 8; 10; 16; 19; 33].

Тема 9. Розробка бізнес-плану

1. Дослідження привабливості продукції, продукції призначеної для випуску й реалізації.

2. Попередження ризикових ситуацій та методи запобігання втрат у бізнес-планування.

Література: [1 – 3; 8; 10; 16; 19; 29].

7. Контрольні запитання для самодіагностики

1. Поясніть мету та завдання організації та планування виробництва.

2. Сформулюйте визначення поняття підприємства.

3. Чим визначається особливе місце та значення промислових підприємств у народногосподарському комплексі?

8. Сформулюйте визначення поняття виробничого процесу.

9. Розкрийте роль основних елементів, що визначають процес праці та виробничий процес на підприємстві.

10. Дайте характеристику основним, допоміжним й обслуговуючим процесам на підприємстві.

11. Сформулюйте визначення поняття операції.

12. З якою метою аналізують структуру виробничого процесу?

13. Чим простий виробничий процес відрізняється від складного?

14. Які принципи лежать в основі організації виробничих процесів?

15. Дайте характеристику паралельності як принципу раціональної організації виробничого процесу.

16. Сформулюйте зміст пропорційності та розкрийте значення дотримання даного принципу для підвищення ефективності виробничої діяльності промислового підприємства.

17. Дайте характеристику безперервності як найважливішого принципу раціональної організації виробничого процесу.

18. У чому полягає зміст і провідна роль ритмічності виробництва у забезпеченні високої ефективності діяльності промислового підприємства?

19. Сформулюйте зміст прямоточності та розкрийте значення реалізації даного принципу для підвищення ефективності виробничого процесу.

20. Сформулюйте визначення поняття "тип виробництва".

21. Як визначається тип виробництва дільниці, цеху, підприємства?

22. Дайте характеристику одиничного типу виробництва.

23. Розкрийте особливості окремих підтипів серійного виробництва.
24. Перелічіть основні характеристики масового типу виробництва.
25. Чому з підвищенням типу виробництва створюються передумови для більш повної реалізації принципів раціональної організації виробничого процесу?
26. Розкрийте сутність організації виробничого процесу в часі.
27. Що є головною характеристикою організації виробничого процесу в часі?
28. Сформулюйте визначення поняття "тривалість виробничого циклу".
29. Перелічіть елементи, що входять до складу тривалості виробничого циклу.
30. Запишіть формули розрахунку тривалості виробничого циклу.
31. Як співвідносяться виробничий і технологічний цикли?
32. Охарактеризуйте сутність, сферу застосування, переваги та недоліки видів руху предметів праці при партійному виготовленні продукції.
33. Як впливають на тривалість виробничого циклу всіх видів руху предметів праці збільшення величини партії (обсягу випуску), зміна норм часу за операціями, збільшення величини партії обробки?
34. У чому полягає економічне значення скорочення тривалості виробничого циклу?
35. Назвіть основні напрями скорочення тривалості виробничого циклу.
36. Як забезпечити на підприємстві скорочення тривалості природних процесів?
37. Перелічіть основні шляхи скорочення часу перерв у процесі виготовлення продукції.
38. Перелічіть основні шляхи скорочення тривалості допоміжних та обслуговуючих процесів у процесі виготовлення продукції.
39. У чому полягає організація виробничого процесу в просторі?
40. Розкрийте сутність поняття "організаційна структура підприємства".
41. Які фактори впливають на складність та ієрархічність організаційної структури підприємства?
42. Що слід розуміти під виробничою структурою підприємства?
43. Назвіть факторів, які впливають на виробничу структуру підприємства.

44. Оцініть можливі тенденції в розвитку виробничої інфраструктури промислових підприємств в ринкових умовах господарювання.
45. Назвіть та охарактеризуйте форми спеціалізації основних цехів підприємства.
46. Розвиток якої форми спеціалізації призводить до створення потокового виробництва?
47. Назвіть особливості організації потокового виробництва.
48. Які принципи організації виробничого процесу покладені в основу потокового виробництва?
49. Назвіть основні переваги організації потокового виробництва.
50. Назвіть склад цехів обробної стадії.
51. Охарактеризуйте особливості розрахунку кількості робочих місць.
52. Дайте характеристику типової системи ремонту устаткування.
53. Розв'язання яких завдань передбачає організація функціонування виробничої системи?
54. Розкрийте суть та особливості сукупного планування виробництва.
55. Для чого розробляється сукупний план виробництва?
56. На основі якої інформації формується сукупний план виробництва?
57. Дайте загальну характеристику системи оперативно-календарного планування на підприємстві.
58. На основі яких норм і нормативів здійснюється об'ємно-календарне планування?
59. На основі яких даних розробляється оперативно-календарний план виробництва?
60. Коротко охарактеризуйте міжцехову та внутрішньоцехову систему оперативного календарного планування.
61. Назвіть функції оперативного регулювання виробництва.
62. Розкрийте суть та особливості організації функціонування системи "точно в строк".
63. Які основні інформаційні потоки координує диспетчерська служба підприємства?
64. Розкрийте сутність техніко-економічного та оперативно-виробничого планування.
65. Сутність техніко-економічного та оперативно-виробничого планування.
66. Обґрунтуйте значення та завдання органів техніко-економічного планування на підприємстві.

67. Обґрунтуйте порядок розробки планів підприємства.
68. Обґрунтуйте взаємовідносини відділів, служб і цехів у процесі планування.
69. Особливості натуральних та вартісних показників плану.
70. Особливості формування номенклатури плану. Обґрунтуйте роль держзамовлення в процесі планування діяльності підприємства.
71. Особливості вартісного планування випуску та реалізації продукції на підприємствах України.
72. Обґрунтуйте особливості розрахунку обсягу виробництва в сталих цінах для визначення дійсного зростання обсягу в ринковій перспективі.
73. Обґрунтуйте роль, зміст та значення плану матеріально-технічного забезпечення.
74. Оптимізація процесу планування запасів матеріалів: поточних, резервних запасів.
75. Обґрунтуйте економічну категорію виробничої потужності.
76. Обґрунтуйте сутність "вузьких місць" та способи їх "розширення".
77. Обґрунтуйте моделі розрахунку виробничої потужності
78. Визначте особливості розрахунку потужності в механічних, складальних та заготівельних виробництвах.
79. Особливості планування поліпшення використання виробничих потужностей та основних фондів.
80. Обґрунтуйте шляхи та моделі інтенсифікації роботи з кадрами в умовах переходу до ринку.
81. Обґрунтуйте зміст планів з праці, заробітної плати, кадрів та соціальних питань.
82. Обґрунтуйте основний метод планування чисельності: зіставлення обсягу робіт та можливостей робітника.
83. Оптимізація процесу планування зростання продуктивності праці.
84. Обґрунтуйте особливості планування заробітної плати та фонду споживання в сучасних умовах українського ринку.
85. Особливості планування середньої заробітної плати на підприємствах України.
86. Обґрунтуйте шляхи вирішення проблем фінансування соціальних заходів.
87. Обґрунтуйте показники плану з собівартості: планова калькуляція, повна собівартість продукції тощо.
88. Особливості контролінгу плану з собівартості.

89. Обґрунтуйте особливості кривої витрат у залежності від змін обсягу виробництва та її використання у плануванні собівартості.
90. Охарактеризуйте процес локалізації витрат за місцем їх витрачання.
91. Обґрунтуйте процес складання кошторису позавиробничих та транспортно-заготівельних витрат.
92. Особливості розробки планових калькуляцій на підприємствах України.
93. Обґрунтуйте особливості процесу планування собівартості продукції нормативно-балансовим методом.
94. Обґрунтуйте особливості планування прибутку від реалізації.
95. Сутність та особливості позареалізаційних прибутків і витрат.
96. Обґрунтуйте особливості планування додаткових емісій акцій та облігацій.
97. Обґрунтуйте особливості організації розрахунків між підприємствами.
98. Обґрунтуйте особливості об'єктів та суб'єктів розробки бізнес-плану.
99. Обґрунтуйте мету, зміст та структуру бізнес-плану.
100. Обґрунтуйте особливості встановлення ціни та конкурентоспроможності продукції, можливих обсягів виробництва й зміни цін.
101. Організаційні форми нового підприємства (виробництва).
102. Обґрунтуйте особливості резюме бізнес-плану.

8. Індивідуально-консультативна робота

Індивідуально-консультативна робота це – вид навчальної роботи викладача зі студентами, що здійснюється за графіком індивідуально-консультативної роботи у формі: індивідуальних занять, консультацій, перевірки виконання індивідуальних навчально-дослідних завдань, перевірки та захисту завдань, що винесені на поточний контроль тощо.

Індивідуальні заняття проводяться зі студентами з метою підвищення рівня їх підготовки та розвитку індивідуальних творчих здібностей. Індивідуальні консультації включають відповіді викладача на проблемні запитання теоретичного характеру з навчальної дисципліни.

Консультація – форма навчального заняття, яка включає пояснення певних теоретичних положень чи аспектів їх практичного застосування, розгляд типових прикладів та шляхів використання одержаних у процесі вивчення навчальної дисципліни знань на практиці.

Індивідуально-консультативна робота для комплексної оцінки засвоєння навчального матеріалу проводиться у вигляді індивідуального захисту самостійних та індивідуальних завдань, підготовки доповідей для виступу на семінарі.

9. Методики активізації процесу навчання

При викладанні дисципліни "Організація і планування виробництва" для активізації навчального процесу передбачено застосування сучасних навчальних технологій, таких, як проблемні лекції, міні-лекції, робота в малих групах, семінари-дискусії, презентації. Основні відмінності активних та інтерактивних методів навчання від традиційних визначаються не лише методикою і технікою викладання, але й високою ефективністю навчального процесу, який виявляється у високій мотивації студентів, закріпленні теоретичних знань на практиці, підвищенні самосвідомості студентів, виробленні здатності приймати самостійні рішення, здібності до колективних рішень та соціальної інтеграції, придбанні навичок вирішення конфліктів, розвитку здібності до компромісів.

Розподіл форм та методів активізації процесу навчання за темами навчальної дисципліни наведено у табл. 4.

Таблиця 4

Використання навчальних технологій для активізації процесу навчання

Методики активізації процесу навчання	Практичне застосування навчальних технологій
1	2
Проблемні лекції направлені на розвиток логічного мислення студентів, коло питань теми обмежується двома-трьома ключовими моментами, використовується досвід закордонних навчальних закладів з роздаванням студентам під час лекцій друкованого матеріалу та виділенням головних	Проблемна лекція з питання "Резерви виробничої потужності" за темою 6. Проблемна лекція з питання "Проектування гнучких виробничих систем" за темою 5

висновків з питань, що розглядаються. При читанні лекцій студентам даються питання для самостійного розмірковування, на які лектор відповідає сам, не чекаючи відповідей студентів	
Робота в малих групах дає змогу структурувати практично-семінарські заняття за формою і змістом, створює можливості для участі кожного студента в роботі за темою заняття, забезпечує формування особистісних якостей та досвіду соціального спілкування	Робота в малих групах при проведенні аналізу оперативним управлінням виробництвом (практичне завдання за темою 5)
Семінари-дискусії передбачають обмін думками і поглядами учасників щодо даної теми, а також розвивають мислення, допомагають формувати погляди і переконання, виробляють вміння формулювати думки й висловлювати їх, вчать оцінювати пропозиції інших людей, критично підходити до власних поглядів	Проблемне повідомлення та дискусія з питань "Логістика матеріальних потоків"; "Удосконалення забезпечення виробництва енергетичними ресурсами" (практичне заняття за темою 3)
"Мозкові атаки" – метод розв'язання невідкладних завдань, сутність якого полягає в тому, щоб висловити як найбільшу кількість ідей за дуже обмежений проміжок часу, обговорити і здійснити їх селекцію	"Мозкова атака" щодо виявлення шляхів інтенсифікації використання робочого часу в процесі планування (практичне заняття за темою 9)

Закінчення табл. 4

1	2
Кейс-метод – метод аналізу конкретних ситуацій, який дає змогу наблизити процес навчання до реальної практичної діяльності спеціалістів і передбачає розгляд виробничих, управлінських та інших ситуацій, складних конфліктних випадків, проблемних ситуацій, інцидентів у процесі вивчення навчального матеріалу	Виробнича ситуація "Організація і проектування виробничих підрозділів підприємства" (практичне заняття за темою 2)

Проблемні лекції спрямовані на розвиток логічного мислення студентів. Коло питань теми лекції обмежується двома-трьома ключовими моментами, увага студентів концентрується на матеріалі, що не знайшов відображення в підручниках, використовується досвід закордонних навчальних закладів з роздаванням студентам під час лекцій друкованого матеріалу та виділенням головних висновків з питань, що розглядаються. При викладанні лекційного матеріалу студентам пропонуються питання для самостійного розмірковування. При цьому лектор задає запитання, які спонукають студента шукати розв'язання проблемної ситуації. Така система примушує студентів сконцентруватися і почати активно мислити в пошуках правильної

відповіді. На початку проведення проблемної лекції необхідно чітко сформулювати проблему, яку необхідно вирішити студентам. При викладанні лекційного матеріалу слід уникати прямої відповіді на поставлені запитання, а висвітлювати лекційний матеріал таким чином, щоб отриману інформацію студент міг використовувати при розв'язанні проблеми.

Міні-лекції передбачають викладення навчального матеріалу за короткий проміжок часу й характеризуються значною ємністю, складністю логічних побудов, образів, доказів та узагальнень. На початку проведення міні-лекції лектор акцентує увагу студентів на необхідності представити викладений лекційний матеріал у так званому структурно-логічному вигляді. На розгляд виносяться питання, які зафіксовані у плані лекцій, але викладаються вони стисло. Лекційне заняття, проведене у такий спосіб, пробуджує у студента активність та увагу при сприйнятті матеріалу, а також спрямовує його на використання системного підходу при відтворенні інформації, яку він одержав від викладача.

Семінари-дискусії передбачають обмін думками та поглядами учасників з приводу обговорюваної проблеми та її окремих аспектів. Такі семінари розвивають самостійність мислення у студентів і здатність до аналізу інформації, формують певний світогляд, виробляють вміння формулювати думки, висловлювати їх та аргументувати в ході подальшої дискусії, а також оцінювати думки та пропозиції інших.

Робота в малих групах дає змогу структурувати лекційні або практично-семінарські заняття за формою і змістом, створює можливості для участі кожного студента в роботі за темою заняття, забезпечує формування особистісних якостей та досвіду соціального спілкування. Після висвітлення проблеми (при використанні проблемних лекцій) або стислого викладання матеріалу (при використанні міні-лекцій) студентам пропонується об'єднуватися у групи по 5 – 6 осіб та презентувати наприкінці заняття своє бачення та сприйняття матеріалу.

10. Система поточного та підсумкового контролю знань студентів

Система оцінювання знань, вмінь та навичок студентів передбачає виставлення оцінок за всіма формами проведення занять, які згідно з програмою навчальної дисципліни "Організація і

планування виробництва" передбачають лекційні та практичні (семінарські) заняття, а також самостійну роботу.

Контрольні заходи включають поточний і підсумковий контроль.

Перевірка та оцінювання знань студентів проводиться в наступних формах:

1. Оцінювання знань студента під час лекційних, практичних та семінарських занять.
2. Оцінювання виконання завдань, виданих лектором на лекціях
3. Проведення проміжного тестування.
4. Проведення поточного контрольної роботи.
5. Проведення колоквіуму.

Таблиця 5

Максимальний бал за темами та формами контролю

Теми змістовного модулю		Лекції	Практичні	Завдання за темою	Тест	Поточні контрольні	Колоквіум
1		2	3	4	5	6	7
Змістовний модуль 1. Організація виробничого процесу							
Тема 1	Організаційні основи виробництва	1	1	3			

Закінчення табл. 5

1	2	3	4	5	6	7	
Тема 2	Організація виробничого процесу в часі та просторі	1	4	3	3		
Тема 3	Організація допоміжних та обслуговуючих господарств	1	3	3	3	4	12
Змістовний модуль 2. Планування діяльності виробничих систем							
Тема 4	Планування та його значення в економіці підприємства. Види планування	1	1				12
Тема 5	Оперативне планування в системах різних типів виробництва	1	4	3	3		
Тема 6	Планування виробництва та збуту продукції, його матеріально-технічного забезпечення	1	1		3		
Тема 7	Планування праці, заробітної плати, кадрів та соціальних питань	1	1	3	3		
Тема 8	Планування собівартості, прибутку та фінансів	1	1	3	3		

Тема 9	Розробка бізнес-плану	1	1	3	3	4	
	Всього	9	17	21	21	8	24

Оцінювання знань студента під час лекційних, практичних занять має на меті перевірку рівня підготовленості студента до виконання конкретної роботи. Об'єктами поточного контролю є систематичність, активність та результативність роботи протягом семестру над вивченням програмного матеріалу дисципліни; відвідування занять.

Поточна робота студентів під час лекційних та практичних занять оцінюється **1 балом**, якщо студент володіє системними знаннями навчального матеріалу та ефективно їх застосовує для виконання навчальних завдань, що передбачені навчальною програмою. Відповідь студента повна, правильна, логічна, містить аналіз, систематизацію, узагальнення. Студент вміє самостійно знаходити та використовувати джерела теоретико-практичної інформації та оцінювати її. Встановлює причинно-наслідкові міжпредметні зв'язки, робить аргументовані висновки.

Оцінювання завдань, виданих лектором на лекції здійснюється за 3-бальною шкалою. Критерії оцінювання наступні.

3 бали. Ставиться за глибоке розкриття матеріалу, використання іноземних літературних джерел; чітке володіння понятійним апаратом, методами, методиками та інструментами навчальної дисципліни, вміння використовувати їх для презентації відповіді. Оформлення роботи повинно бути акуратним, логічним та послідовним.

2 бали. Студент володіє дослідним матеріалом в усній, письмовій та графічній формах. Дає визначення основних понять, аналізує, порівнює та систематизує інформацію, встановлює зв'язок з вирішуваним питанням та робить висновки. Його відповідь в цілому правильна, логічна та достатньо обґрунтована. При відповіді припускається несуттєвих помилок, які може виправити.

1 бал. Студент без достатнього розуміння відтворює основний дослідний матеріал. З окремими помилками дає визначення основних понять, категорій, законів, які притаманні тематиці завдання. Може частково аналізувати вивчений навчальний матеріал, порівнювати та робити висновки. При відповіді припускається несуттєвих помилок.

Проведення проміжного тестування оцінюється за 3 – бальною шкалою.

Залежно від кількості правильних відповідей оцінювання здійснюється таким чином:

100 – 80 % правильних відповідей – **3 бали**.

79 – 50 % правильних відповідей – **2 бали**.

49 – 30 % правильних відповідей – **1 бал**.

Поточна контрольна проводиться у вигляді письмової роботи, яка містить запитання теоретичного характеру, та завдання, спрямоване на вирішення практичного завдання. Загальна оцінка розраховується як зважена сума оцінок: 0,5 (теоретична частина) + 0,5 (практична частина, (завдання 2) + (завдання 3)).

За кожне теоретичне питання може бути виставлено від 0 до 4 балів:

4 бали виставляються у випадку, якщо відповідь на поставлене питання є правильною, повною, логічною, містить аналіз та елементи систематизації та узагальнення. При відповіді вбачається знання матеріалів лекцій, основної та додаткової літератури.

3 бали виставляються, якщо відповідь в цілому правильна, логічна та достатньо обґрунтована. При відповіді вбачається знання як матеріалів лекцій, так і основної літератури. Присутні несуттєві помилки.

2 бали можуть бути отримані, якщо у відповіді відтворені основні положення навчального матеріалу на рівні запам'ятовування без достатнього розуміння. В визначенні основних понять присутні помилки.

1 бал виставляється, якщо у відповіді присутні лише окремі фрагменти, що становлять незначну частину потрібної відповіді.

0 балів – якщо відсутня правильна відповідь на поставлене питання.

Кожне практичне завдання оцінюється таким чином:

2 бали – повне і правильне рішення завдання;

1 бал – частина алгоритму рішення завдання не виконана;

0,5 бала – присутні лише окремі елементи правильного розв'язку;

0 балів – неправильне рішення завдання.

Зразок завдання з поточної контрольної роботи

Теоретична частина

1. Назвіть основні принципи організації виробництва.
2. Розрахуйте тривалість технологічного циклу при різних видах рухів, якщо відомо, що партія деталей складається з 5 штук, технологічний процес обробки включає 5 операцій: $t_1 = 2$; $t_2 = 9$; $t_3 = 5$; $t_4 = 8$; $t_5 = 3$. Розмір транспортної партії $p = 1$ шт. Кожна операція виконується на одному верстаті.
3. Визначити такт роботи конвеєра за наступних умов: розрахункова добова програма – 45 шт., робота ведеться в дві зміни, тривалість кожної зміни 8 годин, регламентовані перерви – 30 хв. на зміну.

Колоквіум проводиться двічі на семестр. При його проведенні визначається рівень знань студентів з теоретичних та практичних питань навчальної дисципліни. Оцінка знань здійснюється за двома складовими: практичний модульний контроль і лекційний модульний контроль.

Відповіді студентів оцінюються за 12-бальною системою згідно з кваліфікаційними вимогами до бакалаврів напряму підготовки. Кожне завдання колоквіуму оцінюється окремо. Загальна оцінка розраховується як зважена сума оцінок: 0,4 (теоретична частина, тобто: 0,2 (перше запитання) + 0,2 (друге запитання)) + 0,6 (практична частина, тобто 0,15 (завдання 3) + 0,2 (завдання 4) + 0,25 (завдання 5)).

Якщо одне практичне завдання та одне теоретичне питання оцінені на "один, два або три бали", то загальна оцінка не може бути вищою за "три бали". Якщо одна з оцінок "один, два, три бали", то загальна оцінка модульного контролю не може бути вищою за "шість балів".

Оцінка 12 балів ставиться за глибоке засвоєння програмного матеріалу, застосування для відповіді не тільки рекомендованої, а й додаткової літератури та творчого підходу; чітке володіння понятійним апаратом, методами, методиками та інструментами навчальної дисципліни, вміння використовувати їх для виконання конкретних практичних завдань, розв'язання ситуацій. Оформлення відповіді повинно бути акуратним, логічним та послідовним.

Оцінка 11 балів ставиться за глибоке засвоєння програмного матеріалу, засвоєння рекомендованої літератури; чітке володіння понятійним апаратом, методами, методиками та інструментами

навчальної дисципліни, вміння використовувати їх для виконання конкретних практичних завдань, розв'язання ситуацій. Оформлення відповіді повинно бути акуратним, логічним та послідовним.

Оцінка 10 балів ставиться за повне засвоєння програмного матеріалу та рекомендованої літератури; чітке володіння понятійним апаратом, методами, методиками та інструментами навчальної дисципліни, вміння використовувати їх для виконання конкретних практичних завдань, розв'язання ситуацій. Допускаються незначні випадкові погрішності, які суттєво не впливають на повноту та змістовність відповіді.

Оцінка 9 балів ставиться за повне засвоєння програмного матеріалу та наявне вміння орієнтуватися в ньому, усвідомлене застосування знань для розв'язання практичних завдань; за умови виконання всіх вимог, які передбачено для оцінки "відмінно", при наявності незначних арифметичних помилок (тобто методичний підхід до вирішення задачі є правильним, але допущені незначні неточності у розрахунках певних показників) або не зовсім повних висновків за одержаними результатами розв'язання завдання. Оформлення виконаного завдання має бути охайним.

Оцінка 8 балів ставиться за повне засвоєння програмного матеріалу та наявне вміння орієнтуватися в ньому, усвідомлене застосування знань для розв'язання практичних завдань. Практичні завдання виконуються в цілому правильно з використанням типового алгоритму, але при їх виконанні студент припускається окремих помилок. Оформлення виконаного завдання має бути охайним.

Оцінка 7 балів ставиться, якщо студент при виконанні практичних завдань ефективно застосовує основні знання навчального матеріалу, що передбачені навчальною програмою. Практичні завдання виконуються в цілому правильно з використанням типового алгоритму, але при їх виконанні студент припускається значних помилок.

Оцінка 6 балів ставиться за недостатнє вміння застосовувати теоретичні знання для розв'язання практичних завдань; за умови, якщо завдання в основному виконане та мету завдання досягнуто, а студент при відповіді продемонстрував розуміння основних положень матеріалу навчальної дисципліни.

Оцінка 5 балів ставиться за часткове вміння застосовувати теоретичні знання для розв'язання практичних завдань; за умови, якщо

завдання частково виконане, а студент при відповіді продемонстрував розуміння основних положень матеріалу навчальної дисципліни.

Оцінка 4 бали ставиться у випадках, якщо студент при виконанні практичних завдань без достатнього розуміння застосовує навчальний матеріал, припускається суттєвих помилок, стикається з труднощами при викладанні основних положень матеріалу навчальної дисципліни.

Оцінка 3 бали ставиться студенту за неопанування значної частини програмного матеріалу, який не може правильно виконати практичні завдання, стикається зі значними труднощами при викладанні основних положень матеріалу навчальної дисципліни.

Оцінка 2 бали ставиться студенту, що не опанував програмний матеріал, не може правильно виконати практичні завдання, стикається зі значними труднощами при викладанні основних положень матеріалу навчальної дисципліни.

Оцінка 1 бал ставиться за невиконання завдання загалом.

Зразок колоквиуму

Теоретична частина

1. Сутність виробничої діяльності.
2. Основні напрями підвищення ефективності технічної підготовки виробництва.

Практична частина

3. Розрахувати тривалість технологічного циклу при послідовному русі предметів праці за наведеними даними.
4. Визначити тип виробництва для окремої ділянки за наведеними даними.
5. Оцінити організаційно-технічний рівень виробництва за наведеними даними.

Підсумкова оцінка з дисципліни складається як сума (*проста*) балів за результати успішності студента при поточному контролі роботи на лекційних та практичних заняттях, виконання завдань, виданих лектором, результатів тестування, поточних контрольних робіт та колоквиумів.

Для отримання заліку за дисципліною студенту необхідно набрати не менше 60 балів.

Оцінки за розширеною шкалою виставляються на підставі накопичувальної бальної шкали (табл. 6) та оцінки за національною шкалою (табл. 7).

Таблиця 6

Оцінки за розширеною шкалою

Проміжок за накопичувальною бальною шкалою	Оцінка за розширеною шкалою
90 – 100	відмінно
74 – 89	добре
60 – 73	задовільно
54 – 59	достатньо
1 – 53	незадовільно

Таблиця 7

Оцінки за національною шкалою

Сума балів	Оцінка за національною шкалою	
	екзамен	залік
90 – 100	відмінно	зараховано
82 – 89	добре	
74 – 81		
64 – 73		
60 – 63	задовільно	не зараховано
35 – 59	незадовільно	
1 – 34		

11. Рекомендована література

1. Алексеева М. М. Планирование деятельности фирмы / М. М. Алексеева. – М. : Финансы и статистика, 1997. – 248 с.
2. Афитов Э. А. Планирование на предприятии / Э. А. Афитов. – Мн. : Высшая школа, 2001. – 284 с.
3. Бельтюков Е. А. Планирование деятельности предприятия / Е. А. Бельтюков. – Х. : Одиссей, 2006. – 383 с.

4. Бизнес-план. Методические материалы / под ред. Н. А. Колесниковой, А. Д. Мироновой. – 3-е изд., перераб. и доп. – М. : Финансы и статистика, 2001. – 256 с.
5. Білоконенко В. І. Організація виробництва : конспект лекцій / В. І. Білоконенко. – Х. : Вид. ХДЕУ, 2005. – 180 с.
6. Бухалков М. И. Внутрифирменное планирование : учебник / М. И. Бухалков. – М. : Имфра-М, 1999. – 392 с.
7. Власов Б. В. Повышение эффективности вспомогательных производств / Б. В. Власов, В. М. Семенов. – М. : Машиностроение, 1983. – 232 с.
8. Горемыкин В. А. Планирование на предприятии : учебник / В. А. Горемыкин, З. Р. Бугулов, А. Ю. Богомолов. – 2-е изд., стереотипное. – М. : Информационно-издательский дом "Филинь", Рилант, 2000. – 328 с.
9. Єгунов Ю. А. Організація виробництва на промисловому підприємстві : навчальний посібник / Ю. А. Єгунов. – К. : Центр навчальної літератури, 2006. – 488 с.
10. Економіка підприємства : підручник / за заг. ред. С. Ф. Покропивного. – 2-ге вид., перероб. та доп. – К. : КНЕУ, 2001. – 528 с.
11. Звягивцев Ю. Е. Оперативное планирование и организация ритмичной работы на промышленных предприятиях / Ю. Е. Звягивцев. – К. : Техника, 1990. – 160 с.
12. Золотарев С. К. Планирование в организации / С. К. Золотарев, В. П. Разинкова. – Х. : ХНЭУ, 2006. – 78 с.
13. Ипатов М. И. Экономика, организация и планирование технической подготовки производства: Учебное пособие для студентов машиностроительных и приборостроительных специальностей вузов / М. И. Ипатов, О. Г. Туровец. – М. : Высшая школа, 1987. – 320 с.
14. Кожекин Г. Я. Организация производства : учебн. пособ. / Г. Я. Кожекин, А. М. Сеница. – Мн. : ИП "Экоперспектива", 1998. – 334 с.
15. Клейнер Г. Б. Предприятие в нестабильной рыночной среде: риски, стратегии, безопасность / Г. Б. Клейнер, В. Л. Тамбовцев, Р. М. Качалов ; [под общ. ред. С. А. Панова]. – М. : Изд. "Экономика", 1997. – 288 с.
16. Курочкин А. С. Организация производства : учебное пособие / А. С. Курочкин. – К. : Лібра, 2003. – 216 с.

17. Мельников Г. Н. Проектирование механосборочных цехов / Г. Н. Мельников, Б. П. Вороненко. – М. : Машиностроение, 1990. – 352 с.
18. Орлов О. О. Планування діяльності промислового підприємства : підручник / О. О. Орлов. – К. : Скарби, 2002. – 336 с.
19. Организация производства и управление предприятием : учебник / под ред. О. Г. Туровца. – 2-е изд. – М. : ИНФРА-М, 2005. – 544 с.
20. Онищенко В. О. Організація виробництва : навч. посібн. / В. О. Онищенко, О. В. Редкін, А. С. Старовірець та ін. – К. : Лібра, 2003. – 336 с.
21. Организация и планирование машиностроительного производства : учебник для машиностр. спец. вузов / под ред. М. И. Ипатова, В. И. Постникова, М. К. Захаровой. – М. : Высшая школа, 1988. – 367 с.
22. Организация, планирование и управление машино-строительным производством : учебн. пособ. для студентов машиностроительных специальностей вузов / под ред. Б. Н. Родионова. – М. : Машиностроение, 1989 – 328 с.
23. Организация производства на предприятии (фирме) : учебн. пособ. / под ред. О. . Волкова, О. В. Девяткина. – М. : ИНФРА-М, 2004. – 328 с.
24. Петрович Й. М. Організація виробництва : підручник / Й. М. Петрович, Г. М. Захарчин. – Львів : "Магнолія плюс", 2005. – 400 с.
25. Планування діяльності підприємства : навч.-метод. посібник для самост. вивч. дисц. / за заг. ред. В. Є. Москалюка. – К. : КНЕУ, 2002. – 252 с.
26. Плоткін Я. Д. Виробничий менеджмент / Я. Д. Плоткін. – Львів : ІВЦ "Інтелект+", 1999. – 140 с.
27. Плоткін Я. Д. Організація і планування виробництва на машинобудівному підприємстві : навчальне видання / Я. Д. Плоткін, О. К. Янушкевич. – Львів : Світ, 1996. – 352 с.
28. Проектирование машиностроительных заводов и цехов: Справочник. В 6 томах. Т1: Организация и методика проектирования / под общ. ред. Е. С. Ямпольского. – М. : Машиностроение, 1974. – 296 с.
29. Производственный менеджмент : учебник для вузов / под ред. С. Д. Ильенковой. – М. : ЮНИТИ-ДАНА, 2001. – 583 с.

30. Разумов И. М. Организация, планирование и управление предприятием машиностроения : учебник для студентов машиностроительных специальностей вузов / И. М. Разумов, Л. А. Глаголева, М. И. Ипатов. – М. : Машиностроение, 1982. – 544 с.

31. Сачко Н. С. Теоретические основы организации производства / Н. С. Сачко. – Мн. : Дизайн ПРО, 1997. – 320 с.

32. Соколицын С. А. Организация и управление машино-строительным производством: Учебник для вузов по спец. "Экономика и организация машиностроительной промышленности" / С. А. Соколицын, Б. И. Кузин. – Ленинград : Машиностроение, 1988. – 528 с.

33. Тюленев Л. В. Организация и планирование машиностроительного производства : учебн. пособ. / Л. В. Тюленев. – СПб. : Издательский дом "Бизнес-пресса", 2001. – 304 с.

34. Фатхутдинов Р. А. Организация производства : учебник / Р. А. Фатхутдинов. – М. : ИНФРА-М, 2001. – 672 с.

35. Фатхутдинов Р. А. Производственный менеджмент : учебник / Р. А. Фатхутдинов. – М. : Бизнес-школа "Ител-синтез", 2000. – 346 с.

Зміст

Вступ.....	3
1. Кваліфікаційні вимоги до студентів.....	4

2. Тематичний план навчальної дисципліни.....	7
3. Зміст навчальної дисципліни за модулями та темами.....	8
4. Плани лекцій	14
5. Плани практичних (семінарських) занять	17
6. Самостійна робота студентів	18
7. Контрольні запитання для самодіагностики	19
8. Індивідуально-консультативна робота	24
9. Методики активізації процесу навчання	24
10. Система поточного та підсумкового контролю знань студентів	27
11. Рекомендована література.....	34

НАВЧАЛЬНЕ ВИДАННЯ

Робоча програма

навчальної дисципліни
**"ОРГАНІЗАЦІЯ І ПЛАНУВАННЯ
ВИРОБНИЦТВА"**

для студентів напряму підготовки
6.030505 "Управління персоналом і економіка праці"
денної форми навчання

Укладач **Веретенникова** Ганна Борисівна

Відповідальний за випуск **Ястремська** О. М.

Редактор **Бутенко** В. О.

Коректор **Бутенко** В. О.

План 2014 р. Поз. № 86 ЕВ. Обсяг 38 стор.

Видавець і виготівник – видавництво ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 61166, м. Харків, пр. Леніна, 9а

Свідоцтво про внесення до Державного реєстру суб'єктів видавничої справи

Дк № 481 від 13.06.2001 р.